

การวิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

บรรชกร เกตุเทียน¹ สุขสมัย สุทธิบัติ²
 อุทัย อาทิวา³ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางอาญาที่เกิดจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกับต่างประเทศ และ (4) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดของประเทศไทย พบว่าการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนมีความรุนแรงและร้ายแรงมากขึ้น กฎหมายที่บังคับใช้ในส่วนของมาตรการและบทลงโทษยังไม่มีที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและสภาพปัญหา
2. ปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศไทย พบว่าปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาทางครอบครัว บิดา มารดา หรือผู้ปกครองจึงมีความสำคัญในการให้การอบรมสั่งสอนควบคุมดูแล และต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเด็กและเยาวชน
3. ผลการเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า กฎหมายในส่วนของมาตรการหรือบทลงโทษมีทั้งในส่วนที่เหมือนกันและส่วนที่แตกต่างกัน
4. แนวทางแก้ไขกฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ พบว่าเกิดจากมาตรการและบทลงโทษตามกฎหมายที่บังคับใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำยังไม่มีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา และตัวผู้กระทำความผิด ทำให้เด็กและเยาวชนไม่เกรงกลัวต่อมาตรการหรือบทลงโทษตามกฎหมายและกล้าที่กระทำความผิดซ้ำอีก

คำสำคัญ: กฎหมายอาญา; ความรับผิดชอบทางอาญา; เด็กและเยาวชน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
 อีเมล: vskttano@gmail.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ สำนักงานอัยการสูงสุด

⁴ ศาลจังหวัดตลิ่งชัน

Legal Analysis of the Criminal Liability of Children and Juveniles

Banchon Kettian¹ Suksamai Suthibhodee²
Uthai Arthivech³ Vacharin Patjekvinyusakul⁴

Abstract

This research aim to (1) study problems are criminal liability of juvenile in Thailand, (2) study problems are criminal liability of juvenile's parent in Thailand, (3) study for compare are criminal liability of juvenile in Thailand, and (4) study for improving law of criminal liability by juvenile's recidivism.

Findings are as follows:

1. The problem of criminal liability of juvenile in Thailand found that juvenile delinquency were increased strongly. In part of penal code are not unsuitable for juvenile delinquency and problem.

2. The problem of criminal liability of juvenile's parent found that the parent should be instruct and collective responsibility.

3. Result of compared Thai's law with international's law in penal code have same and different.

4. The revision of statutes guide in criminal liability of juvenile that recidivism found that penal code for juvenile are unsuitable and conform with problem at offender are not reverence in law and recidivism.

Keywords: Criminal Law; Criminal Liability; Children and Juveniles

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Laws Program, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mark, Bang Kapi, Bangkok 10240, Thailand
E-mail: vskttano@gmail.com

² Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

³ Office of The Attorney General

⁴ Taling Chan Provincial Court

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบ ต่อสังคมเป็นอย่างมาก ปัจจุบันเด็กและเยาวชนผู้ ที่กระทำความผิดมีอายุน้อยลง จึงจำเป็นต้องมีการ บัญญัติกฎหมายมาใช้บังคับเพื่อช่วยจัดระเบียบและ ควบคุมคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขและ การที่กฎหมายจะใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายให้ มี ความเหมาะสม ทันยุค ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และ สถานการณ์อยู่เสมอ ปัญหาการกระทำความผิดของ เด็กและเยาวชน ส่วนหนึ่งอาจมาจากครอบครัว บิดา มารดาหรือผู้ปกครองไม่ควบคุมดูแลอบรมสั่งสอน เท่าที่ควร และการอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่ ไม่เหมาะสม ก็เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชน กระทำความผิด หรืออาจจะด้วยความไม่รู้ ความด้อยซึ่ง ประสพการณ์ ถูกชักจูง ถูกใช้ ถูกหลอกลวง ที่ผ่านมา หลายฝ่ายต่างก็มีความเห็นว่าต้องเริ่มที่ครอบครัวหรือ ต้องแก้ไขที่ครอบครัว แต่ก็ไม่มียุทธวิธีขึ้น

ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างจริงจัง โดยมีกฎหมายหรือมาตรการที่สามารถบังคับใช้ได้ อย่าง เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับ อายุและพฤติกรรมในการกระทำความผิดและสามารถ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชนได้จริงรวมถึงการแก้ไขกฎหมาย สำหรับ ผู้ที่จะต้องร่วมรับผิดชอบจากการกระทำความผิดของ เด็กและเยาวชน ที่อยู่ในความปกครองหรือควบคุมดูแล ด้วย เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยให้กับสังคม และเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีการแก้ไขประมวลกฎหมาย อาญา ที่เกี่ยวกับบทลงโทษหรือมาตรการของกฎหมาย ที่บังคับใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในส่วน ที่เห็นว่ายังไม่เหมาะสม ในปี พ.ศ.2551 ได้มีพระราช

บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2551 โดยสรุปมีเนื้อหาว่า ผู้ที่มีอายุไม่เกิน สิบปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ (มาตรา 73) ส่วน ผู้ที่มีอายุเกินสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปีก็ไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด หรืออาจ วางข้อกำหนดให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองระวางเด็ก นั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่ เกินสามปีและบิดา มารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระ ต่อศาลไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาทเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุ ร้ายขึ้น (มาตรา 74) และผู้ที่มีอายุเกินกว่าสิบห้าปีแต่ ต่ำกว่าสิบแปดปี ศาลอาจกำหนดโทษโดยให้ควบคุมไว้ ที่สถานพินิจหรือสถานที่ที่ศาลเห็นสมควร เพื่อแก้ไข และฟื้นฟู หรือถ้าศาลเห็นควรลงโทษก็ให้ลดโทษลง กึ่งหนึ่งหรือจัดการตาม มาตรา 74 (มาตรา 75)

ปัญหาสำคัญอีกประการ คือ กรณีเด็กและเยาวชน ที่มีอายุขณะกระทำความผิดยังไม่ถึงสิบแปดปี ถ้า ไปกระทำความผิดซ้ำอีกกฎหมายได้กำหนดไว้ว่าไม่ สามารถที่จะเอาความผิดเดิมที่กระทำนั้นมาเป็นเหตุ ที่จะเพิ่มโทษได้ ไม่ว่าจะกระทำความผิดซ้ำกี่ครั้งก็ตามหาก มีอายุขณะกระทำความผิดยังไม่ถึงสิบแปดปี ก็ยังใช้ มาตรการเดิมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความ ผิด ผู้กระทำความผิดบางรายถูกดำเนินคดีไม่รู้กี่ครั้งต่อ กี่ครั้งก็ไม่รู้สึกหลายจำ ซึ่งกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน กำหนดไว้ว่ากรณีเด็กและเยาวชนที่มีอายุขณะกระทำ ความผิดยังไม่ถึงสิบแปดปีไม่สามารถที่จะเอาความผิด เดิมที่กระทำนั้นมาเป็นเหตุที่จะเพิ่มโทษได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทาง อาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของ ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทาง อาญาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดของประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางอาญาที่เกิดจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกับต่างประเทศ

4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ

นิยามศัพท์

กระทำความผิดซ้ำ หมายถึง การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ที่อยู่ในลักษณะหรือหมวดเดียวกัน ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน หมายถึง มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูหรือบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

ความรับผิดชอบทางอาญาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หมายถึง มาตรการเข้าร่วมกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และกลงโทษโดยการชำระค่าปรับเท่านั้น

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน และความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในส่วนของสารบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 มาตรา 74 และมาตรา 75 ศึกษาประมวลกฎหมายอาญากรณีการห้ามเพิ่มโทษหรือห้ามนำโทษเดิมที่เคยกระทำความผิดมาบวกเพิ่ม ในกรณีกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา 94 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 87 และมาตรา 132 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 86 เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และศึกษากฎหมายของ สหราชอาณาจักร

อังกฤษ) สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางแก้ไขกฎหมายในส่วนของมาตรการและบทลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา เพื่อเป็นการป้องกันและลดการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

2. ได้แนวทางแก้ไขกฎหมายในส่วนของมาตรการสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่จะให้เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟู และบทลงโทษที่เป็นการชำระค่าปรับให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนและเพิ่มความระมัดระวังไม่让孩子และเยาวชนไปกระทำความผิด

3. ได้แนวทางในการแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพตามหลักสากล และแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนให้ลดลง เพื่อความสงบสุขของสังคมและเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน

4. ได้แนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและบทลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และไม่กล้าที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน อาจมีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดได้ ดังทฤษฎีต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเลียนแบบ (imitation theory) เกิดจากการเรียนรู้หรือเลียนแบบจากสื่อต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้ พบเห็นและจดจำ แล้วนำมาใช้ใน

การกระทำความผิด ซึ่งหมายถึง ผู้กระทำความผิดที่มีพฤติกรรมในการกระทำความผิด ในรูปแบบต่างๆ นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนรู้หรือเลียนแบบจากสื่อต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้ พบเห็นและจดจำ แล้วนำมาใช้ในการกระทำความผิด (King, 2016)

2. ทฤษฎีการเลือกที่มีเหตุผล (rational choice theory) ในการกระทำความผิดนั้น ผู้กระทำความผิดจะมองที่ประโยชน์หรือความคุ้มค่าที่จะได้รับการกระทำความผิด โดยเฉพาะบทลงโทษหากไม่เหมาะสมกับความผิดหรือเหมาะสมกับตัวผู้ที่กระทำความผิด อาจทำให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดหรือผู้ที่คิดจะกระทำความผิด ไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษหรือกลัวที่จะกระทำความผิดได้ (Rational Choice Theory, 2016)

ทฤษฎีการลงโทษเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ของการลงโทษ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (deterrence theory) ให้เด็กและเยาวชนเกิดความเกรงกลัวในโทษจะได้ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด แนวความคิดการป้องปรามประกอบการลงโทษ โดยทั่วไปของทฤษฎีการป้องปราม มี 3 ลักษณะพิเศษของการลงโทษที่มีความหมายแตกต่างกัน ลักษณะเด่นของการลงโทษประกอบด้วย ความรวดเร็ว (swiftness) ความแน่นอน และความรุนแรง (1) ความรวดเร็ว สิ่งที่จะกล่าวถึง คือ ความรวดเร็วของการลงโทษ มี 2 เหตุผลว่า ทำไมความรวดเร็วในการลงโทษถึงมีความสำคัญ เช่น จำเลยบางคนใช้เวลาหลายปีในการรอคอยที่จะถูกพิจารณาคดีในชั้นศาล บ่อยครั้งถูกใช้เวลานานกว่าที่พวกเขาจะถูกลงโทษจากการกักขังสำหรับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แม้ว่าโทษสูงสุดจะกำหนดไว้แล้ว โดยทำให้ทันช่วงที่ และตั้งใจกับการลงโทษให้มากให้เป็นที่ไปตามเวลาและถูกต้องตามกฎหมายและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดี (2) ความแน่นอน ให้ความสำคัญกับการป้องปรามในแง่ของการลงโทษ ความรวดเร็วในการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพราะทำให้ขาดอิสรภาพการ

ลงโทษนั้นมันจำกัดได้ด้วยตัวของมันเอง ต้องตระหนักถึงจำเลยโดยไม่ควรถูกขังในระยะเวลาที่นาน ถ้าได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดจริงและถูกตัดสินสูงสุดสำหรับข้อกล่าวหา ก็ให้รับผิดตามข้อกล่าวหา และการลงโทษทันที และ (3) ความรุนแรง ให้ความสำคัญกับความรุนแรงของการลงโทษโดยเฉพาะการเรียกร้องว่า การลงโทษได้ผลดีมันจะเป็นไปได้ โทษจะต้องมีน้ำหนัก มีผลดีต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาแล้ว มุมมองของการลงโทษนี้ บางทีก็ยากที่จะเข้าใจในส่วนของปรัชญาขั้นพื้นฐาน เพราะคิดว่าความรุนแรงนำไปสู่อาชญากรรม แต่การลงโทษต้องมีประโยชน์เกินกว่าที่คาดหวังไว้จากการเกิดอาชญากรรม (Tibbetts & Hemmens, 2010)

2. ทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitative theory) ผู้ที่กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ หลังจากที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว สิ่งที่สามารถแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีได้ สิ่งนั้นคือ วิธีการที่ดีที่สุด และควรนำมาใช้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดแต่ละคนมีปัญหาแตกต่างกัน จึงต้องใช้วิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าวิธีการแบบใดที่จะเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดมากที่สุด วิธีการใดที่สามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดได้ก็ควรเลือกใช้วิธีนั้น และการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีหลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติ 5 ประการ คือ (1) หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา (2) ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกกระยะสั้น โดยใช้วิธีการอย่างอื่นแทนโทษจำคุก เพราะการลงโทษจำคุกกระยะสั้นไม่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การลงโทษจำคุกกระยะสั้นยิ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษกลายเป็นผู้ร้ายถาวร เพราะผ่านการจำคุกมาแล้ว และยังสามารถเรียนรู้พฤติกรรมโจรจากในคุกมาด้วย วิธีการที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกกระยะสั้น เช่น การกักขัง การรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ และการคุมประพฤติ (3) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำความผิดเป็นรายบุคคล

การกำหนดโทษและการพิจารณาความหนักเบาของการลงโทษ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ไขผู้กระทำผิด ไม่ใช่ความหนักเบาของกระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลผู้กระทำความผิดว่าเขาควรได้รับการแก้ไขอย่างไร (4) เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขแล้ว ให้หยุดการลงโทษ หากเห็นว่าผู้กระทำผิดสามารถแก้ไขตนเองได้ดีแล้ว ก็ไม่ควรไปลงโทษเขาต่อไปอีก ควรจะระงับการลงโทษ วิธีการที่อาจนำมาใช้คือ การพักการลงโทษ (parole) และ (5) การปรับปรุงการลงโทษผู้กระทำความผิดระหว่างที่มีการคุมขัง จากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีแนวคิดว่าจะคืนผู้กระทำความผิดกลับไปสู่สังคม จึงต้องหาวิธีช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองได้ ไม่เป็นภาระกับผู้อื่น ดังนั้น ในระหว่างที่มีการลงโทษ ควรมีการฝึกอาชีพให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในสังคม เมื่อพ้นโทษไปแล้ว จะสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ทำให้ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ (Packer, 1979)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนของประเทศไทย มีดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชนเป็นสำคัญ เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของ ครอบครัว หรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น เด็กและเยาวชนซึ่ง

ไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ (Constitution of the Kingdom of Thailand A. D. 2007)

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 กล่าวไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญนี้ (Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim) A. D. 2014)

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กล่าวถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนไว้โดยตรง แต่ได้มีบัญญัติเกี่ยวกับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม และต้อง ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และบุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการตามที่กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ ในเวลาที่กระทำไม่ได้ (Constitution of the Kingdom of Thailand A. D. 2017)

4. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 มาตรา 74 และมาตรา 75 การกระทำความผิดของเด็กและ

เยาวชน ความรับผิดชอบตามหลักประมวล-กฎหมายอาญา การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการ อันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดเด็กไม่ต้องรับโทษ แต่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กที่ กระทำความผิดนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครอง สวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดย Nanakorn (2013) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เด็กในวัยนี้กฎหมาย สันนิษฐานเด็ดขาดว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ผิดชอบ จึงไม่มี ความสามารถในการทำชั่ว และตามกฎหมายของไทย ไม่อาจดำเนินการใดๆ กับเด็กในวัยนี้ได้เลย

5. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธี ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนไว้ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก ตามมาตรา 41 ระบุว่า ในระหว่างเด็กหรือ เยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ผู้อำนาจ การสถานพินิจจัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียน วิชาสามัญฝึกอาชีพ หรือปฏิบัติการอื่นใดที่เหมาะสม กับสภาพจิตใจสุขภาพและสภาพแวดล้อมแก้ไขเพิ่ม เต็มวิธีการพิจารณาคดีให้มีความยืดหยุ่นการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (Juvenile and Family Court and Its Procedure A. D. 2010)

6. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้นิยามคำว่า เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปด ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ในการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์ สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดย ไม่เป็นธรรม การกระทำใดเป็นไป เพื่อประโยชน์สูงสุด ของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อ เด็กหรือไม่ ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกฎ กระทรวง (Child Protection A. D. 2003)

7. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ

เยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เด็กและเยาวชนทุกคน มีสิทธิได้รับการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วม ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดย ไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่ง ความแตกต่างในเรื่องถิ่น กำเนิด เชื้อชาติภาษา เพศ อายุความพิการ สภาพทาง ภายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม การ ศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง การเกิดหรือ สถานะอื่นของเด็กและเยาวชน บิดามารดาหรือผู้ ปกครอง (National Child and Youth Development Promotion A. D. 2007)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของเด็กและ เยาวชนของต่างประเทศ มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบอาญาและโทษในสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) แนวคิดในการกำหนดโทษของสหราชอาณาจักรในปัจจุบัน โดยเฉพาะใน Criminal Justice Act (CJA) 2003 จึงเน้นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจาก การกระทำความผิดที่ร้ายแรงและผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายซึ่งตรงกับแนวคิดในทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) ในด้านเน้นการตัดผู้กระทำความ ผิดออกจากสังคม (incapacitation) และการลงโทษ เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิด (deterrence) โดยถือความปลอดภัยของสังคมเป็นหลักและใช้ มาตรการควบคุมประกอบกับการออกคำสั่งเพื่อให้ ปรับปรุงพฤติกรรมหรือห้ามการกระทำบางอย่างที่เป็น อันตรายเพื่อควบคุมอาชญากรรมมากขึ้น (Jaiham, 2006)

2. ความรับผิดชอบอาญาและโทษในสาธารณรัฐ ฝรั่งเศส ความรับผิดชอบอาญาในสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายอาญาสาธารณรัฐ-ฝรั่งเศส ไม่ได้กำหนดอายุ ขึ้นต่ำในการที่จะต้องรับผิดชอบอาญาไว้ชัดเจน แต่มีการ กำหนดไว้เป็นช่วงระหว่างอายุ 8 - 10 ปี เด็กที่มีอายุต่ำ

กว่า 8 ปี ถ้ากระทำความผิดแล้วไม่ต้องรับผิด แต่ถ้าเด็กที่มีอายุระหว่าง 8 - 10 ปีกระทำความผิด กฎหมายให้พิจารณาจากความสามารถในการหยั่งรู้ หรือความเข้าใจในการกระทำนั้น โดยพิจารณาเป็นรายบุคคล (Penal Code 2005, Article 122-128)

3. ความรับผิดชอบอาญาและโทษในสาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสิงคโปร์มีกฎหมายเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 38 (The Children and Young Persons Act--CYP) (Chapter 38) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีพระราชบัญญัติคุมประพฤติ (Probation of Offenders Act--POA) และศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ได้แก่ ศาลเยาวชน และศาลสูง (High Court) หากเด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ศาลสูงรับผิดชอบ อาทิ คดี ฆาตกรรม ช่มชู้ การค้ายาเสพติด การปล้น หรือ คดีที่ต้องโทษประหารชีวิต รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถูกตั้งข้อหาร่วมกับผู้กระทำความผิดที่มีอายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป (Chitsawang, 2014)

4. ความรับผิดชอบอาญาและโทษในสหรัฐอเมริกา ในการพิจารณาคดีเยาวชน ศาลจะรวมคำพิพากษาเยาวชนกับคำพิพากษารอการลงอาญาของผู้ใหญ่ ซึ่งจะช่วยเด็กและเยาวชนที่จะอยู่ในระบบยุติธรรม เด็กและเยาวชนมีความประพฤติดี บางรัฐมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายของรัฐและมุ่งเน้นต่อการนำกฎหมายเด็กและเยาวชนออกจากระบบยุติธรรมทางอาญา 4 รัฐ (โคโลราโด เมน เวอร์จิเนีย และรัฐเพนซิลวาเนีย) มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายการจำกัดขีดความสามารถให้กับเยาวชนที่อยู่ในคุกสำหรับผู้ใหญ่และเรือนจำ 3 รัฐ (คอนเนตทิคัต อิลลินอยส์ และมิสซิสซิปปี) ได้ขยายเขตอำนาจของศาลเด็กและเยาวชนเพื่อให้เยาวชนที่มีอายุมากกว่าเยาวชนก่อนหน้านี้ที่จะโตเป็นผู้ใหญ่โดยอัตโนมัติจะไม่ถูกดำเนิน

คดีในศาลอาญาผู้ใหญ่ 10 รัฐ (แอริโซนา โคโลราโด คอนเนตทิคัต เดลาแวร์ อิลลินอยส์ อินเดียนา เนวาดา ยูทาห์ เวอร์จิเนีย และวอชิงตัน) ที่เปลี่ยนแปลงกฎหมายการถ่ายโอนของพวกเขาให้เป็นไปได้ว่าเยาวชนจะอยู่ในระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชน และ 4 รัฐ (โคโลราโด จอร์เจีย เท็กซัส และวอชิงตัน) ที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายของพวกเขาผู้ได้รับมอบอำนาจพิจารณาขั้นต่ำ โดยคำนึงถึงความแตกต่างพัฒนาการระหว่างเยาวชนและผู้ใหญ่ กฎหมายสหรัฐอเมริกาได้กำหนดว่าความผิดที่ใช้ความรุนแรงหรือผู้กระทำความผิดซ้ำ ให้กำหนดโทษในแนวทาง (guidelines) ให้ใกล้เคียงกับอัตราโทษขั้นสูงในกฎหมาย (United States Code 1988, Title 18, Section 994 (h))

5. ความรับผิดชอบอาญาและโทษในประเทศญี่ปุ่น กฎหมายเด็กและเยาวชนได้กำหนดอายุของความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนอยู่ที่อายุ 14 ปี หรือมากกว่า การปฏิบัติของกรณีเด็กกระทำความผิดภายใต้อายุ 14 ปี จึงเป็นไปตามมุมมองด้านการศึกษาและสังคมสงเคราะห์ เด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี จะได้รับการจัดการโดยศูนย์ให้คำแนะนำเด็กเป็นหลัก ให้เป็นไปตามกฎหมายสังคมสงเคราะห์เด็ก กรณีเด็กอายุ 14 ปี ได้กระทำความผิดทางอาญา และผู้พิพากษาเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเด็ก ที่จะได้รับการปฏิบัติภายใต้วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายทั่วไป เมื่อเด็กและเยาวชนอายุ 16 ปี หรือมากกว่า ได้ก่อให้เกิดการเสียชีวิตจากการกระทำโดยมีเจตนาที่จะทำผิดทางอาญา ศาลจะส่งให้กับอัยการ เมื่อศาลตัดสินแล้ว เด็กและเยาวชนอาจยื่นอุทธรณ์ศาลที่สูงกว่าได้ (Juven Act 1948)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน และความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในส่วนของสารบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางอาญา ตามประมวล

กฎหมายอาญามาตรา 73 มาตรา 74 และมาตรา 75 ศึกษาประมวลกฎหมายอาญากรณีการห้ามเพิ่มโทษหรือห้ามนำโทษเดิมที่เคยกระทำผิดมาบวกเพิ่ม ในกรณีกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา 94 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 87 และมาตรา 132 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 86 เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และศึกษากฎหมายของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในการศึกษานี้ 3 วิธี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบรายบุคคล และการระดมสมอง (brain storming) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารนั้น จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความในวารสารต่างๆ นอกจากนั้น ยังค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลให้ถูกต้องและเชื่อถือได้ จากนั้นได้วิเคราะห์กฎหมาย (legal analysis) บนพื้นฐานของหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมาย รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด เกี่ยวกับปัญหาการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนกับมาตรการและบทลงโทษในปัจจุบัน อีกทั้งมาตรการและบทลงโทษ

สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และจัดให้มีการระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะนำมาพัฒนากฎหมายในเรื่องของความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนด้วย

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากเอกสาร ความเห็นจากการสัมภาษณ์ และความเห็นพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการระดมสมองแล้ว นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำผลที่ได้มาทำการพัฒนากฎหมายขอประเทศไทยในเรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน รวมถึงความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง แล้วผู้วิจัยจะจัดทำข้อเสนอแนะในการร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบอาญาของเด็กและเยาวชน และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 รวมทั้งมีข้อเสนอแนะ แนวทางในการกำหนดหรือใช้มาตรการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อันเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน และสังคมอย่างแท้จริงต่อไป

ผลการวิจัย

1. ปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดของประเทศไทย ผลการวิจัยมีดังนี้

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 การกระทำความผิดของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบปี เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กที่กระทำความผิดนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการ คุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมาย จากการสัมภาษณ์ และการระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแนวทาง

เดียวกันว่าเด็กในวัยนี้ยังไม่สมควรที่จะต้องรับโทษจากการกระทำความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 การกระทำความผิดของเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจที่จะว่ากล่าว ตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป จากการสัมภาษณ์ และจากการระดมสมองผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในเรื่องของโทษมีความเหมาะสมแล้ว ที่เด็กไม่ต้องรับโทษดังที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับเด็กที่กระทำความผิด แต่เรื่องของมาตรการมีความเห็นว่า มาตรการสำหรับเด็กในวัยนี้ที่กระทำความผิด ยังไม่มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน เด็กที่กระทำความผิดทุกคนควรที่จะต้องเข้ารับการศึกษาอบรม

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 75 การกระทำของเยาวชนที่มีอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี ที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมีความเห็นว่ากฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในเรื่องของบทลงโทษและมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ยังไม่มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และจากการระดมสมองผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยกับสภาพปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชน และเห็นด้วยที่จะให้มีการปรับแก้บทลงโทษหรือมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน

2. ปัญหากฎหมายความรับผิดทางอาญาของ บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนของ ประเทศไทย ผลการวิจัยมีดังนี้

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 จากการสัมภาษณ์ และการระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญว่า กฎหมายในส่วนนี้ยังไม่เหมาะสม ควรที่จะต้องมีการแก้ไข เพิ่มเติมในเรื่องมาตรการและโทษสำหรับบิดา

มารดาหรือผู้ปกครองมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องเพิ่มความเอาใจใส่ ดูแลเด็กให้มากกว่าเดิม เป็นการร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 จากการสัมภาษณ์ และการระดมสมองสำหรับความรับผิดของ บิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีความเห็นว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครองควรที่จะต้องรับโทษและมีกรบังคับใช้ มาตรการอย่างจริงจัง แต่โทษนั้นต้องไม่ใช่จำคุก ควรเป็นการปรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยจำนวนค่าปรับพิจารณาที่ความร้ายแรงจากการกระทำความผิดของเด็กและการควบคุมดูแลเด็กของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และมีความเห็นสอดคล้องกับผู้วิจัยในเรื่องของการปรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามฐานรายได้ และควรมีกฎหมายกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ต้องเข้ารับการศึกษาอบรมตามหลักสูตรที่กฎหมายกำหนด

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 75 จากการสัมภาษณ์ และจากการระดมสมอง ทุกท่านเห็นด้วยกับ ปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชน และมีความเห็นว่าควรที่จะให้มีการปรับแก้บทลงโทษหรือมาตรการ สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ในฐานะเป็นผู้ที่มีหน้าที่จะต้องอบรมสั่งสอนและควบคุมดูแลมิให้เยาวชนกระทำความผิดได้ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 87 มาตรา 132 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 86 บทบัญญัติกฎหมายทั้งสามมาตราที่กล่าวมานั้นใช้คำว่า สถานพินิจหรือศาลอาจสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้าร่วม ไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องเข้าร่วมในการปฏิบัติหรือร่วมกิจกรรมตามมาตรการ จึงมีโอกาสเป็นไปได้ที่จะมีกรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง

ไม่ได้เข้าร่วมตามมาตรการนั้น จึงมีผลทำให้มาตรการที่กฎหมายได้กำหนดออกมาเพื่ออบรม แก้อภัยและฟื้นฟู ไม่สามารถใช้ได้เต็มที่ตามวัตถุประสงค์ การแก้อภัย ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

3. เปรียบเทียบความรับผิดชอบทางอาญา ที่เกิดจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกับต่างประเทศ ผลการวิจัยมีดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยและทำการเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยเปรียบเทียบกับสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐสวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น จึงนำผลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) กฎหมายประเทศไทยกรณีเด็กอายุไม่เกิน 10 ปีกระทำความผิดนั้น กฎหมายกำหนดไว้ว่าไม่ต้องรับโทษ ส่วนกฎหมายของต่างประเทศส่วนมากเด็กในวัยนี้ กฎหมายถือว่ายังไม่มีความสามารถในการกระทำความผิดได้ ศาลอาจสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับหรือให้เข้ารับการอบรม หรือมีส่วนร่วมในการดูแลฟื้นฟูเด็กได้แต่ตามกฎหมายอาญาของไทยไม่มีการกำหนดไว้

(2) กฎหมายประเทศไทยกรณีผู้ที่กระทำความผิดที่มีอายุกว่า 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ ส่วนกฎหมายของต่างประเทศในบางประเทศ ถ้ากระทำความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อย อาจถูกลงโทษปรับหรือโทษเสริมอื่นๆ แทน บางประเทศศาลอาจลงโทษทางกาย (corporal punishment) โดยการตี (เชียน) (Children and Young Persons Act, Article 37 (3)) บางประเทศหากมีเจตนาฆาตกรรมหรือกระทำความผิดทางเพศบางอย่างเช่น ช่มชู้ อาจถูกศาลตัดสินจำคุกเท่ากับผู้ใหญ่ได้

(3) กฎหมายประเทศไทยผู้ที่มีอายุกว่า 15 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี ถ้ากระทำความผิด อาจมีมาตรการ

ฝึกอบรมหรือวางมาตรการเฝ้าระวังมิให้กระทำผิดอีก ถ้าศาลจะลงโทษก็ให้ลดโทษลงกึ่งหนึ่ง เปรียบเทียบกับต่างประเทศ ในบางประเทศผู้ที่อยู่ในวัยนี้ศาลอาจสั่งลงโทษด้วยการตี (เชียน) และผู้ที่กระทำความผิดศาลอาจสั่งลงโทษจำคุกได้แต่มีแนวโน้มที่จะถูกพิพากษาลงโทษเพียงครึ่งหนึ่งจากกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับผู้ใหญ่ ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำสองครั้งหรือมากกว่า หรือเป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรง ศาลอาจพิพากษาให้จำคุกได้ และถ้ากระทำความผิดที่มีโทษตามกฎหมายให้ประหารชีวิต จะถูกเปลี่ยนเป็นการลงโทษตลอดชีวิตแทน

ส่วนของต่างประเทศถ้ากระทำความผิดศาลก็อาจสั่งปรับได้เลยถึงแม้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกก็ตาม และตามกฎหมายของต่างประเทศ บางประเทศจะเป็นการปรับตามฐานรายได้ หมายถึงผู้ที่มีรายได้มากกระทำความผิดก็ชำระค่าปรับมาก ผู้ที่มีรายได้น้อยก็ให้ชำระค่าปรับน้อย เพื่อความเหมาะสมตามฐานะและเศรษฐกิจ และยังพบว่าในบางประเทศหากจำเลยยากจนศาลอาจลดค่าปรับลงได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยอาจให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับหรือให้จำเลยทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับก็ได้

(4) กรณีกระทำความผิดซ้ำสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กฎหมายไทยห้ามนำมารวมกับโทษใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มโทษ ส่วนตามกฎหมายของต่างประเทศ ในบางประเทศกรณีกระทำความผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 16 ปี-18 ปี ที่ได้กระทำความผิดครั้งที่สองหรือมากกว่านั้นจะถูกศาลตัดสินลงโทษจำคุกเหมือนกับผู้ใหญ่ (Centre for Child Rights, 2013) และในบางประเทศได้มีการกำหนดว่าความผิดที่ใช้ความรุนแรงหรือผู้กระทำความผิดซ้ำ ให้กำหนดโทษในแนวทาง (guidelines) ให้ใกล้เคียงกับอัตราโทษขั้นสูงในกฎหมาย

(5) ความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ตามกฎหมาย

ของประเทศไทยศาลอาจวางมาตรการเฝ้าระวังไม่ให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอีกภายในสามปีหรืออาจให้เข้าร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน ในต่างประเทศในส่วนของความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กรณีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ศาลอาจมีคำสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับได้ ก่อนที่ศาลจะออกคำสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ชำระค่าปรับหรือค่าอื่นๆ ศาลจะดูถึงความสามารถหรือพฤติการณ์ด้านการเงินของบิดามารดาหรือผู้ปกครองก่อนมีคำสั่งให้ชำระค่าปรับ (Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, Section 136)

ในบางประเทศศาลอาจสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับโดยคำนวณจากฐานรายได้ ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและภาระความรับผิดชอบรวมถึงพฤติการณ์แวดล้อมแห่งการกระทำความผิด ศาลจะสั่งให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบนั้นแสดงรายได้ก่อน และการปรับอาจมีการเพิ่มหรือลดได้ตามฐานะทางการเงินของผู้นั้น และยังพบว่าในต่างประเทศหากจำเลยยากจนศาลอาจลดค่าปรับลงได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยอาจให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับหรือให้จำเลยทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับก็ได้ หรือ ศาลอาจสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือศาลจะกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่กระทำความผิดนั้น เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลและฟื้นฟูเด็กได้

4. แนวทางแก้ไขกฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ ผลการวิจัยมีดังนี้

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 94 การห้ามมิให้เพิ่มโทษเด็กและเยาวชน ผลจากการวิจัยเอกสารจากการสัมภาษณ์ และการระดมสมองผู้เชี่ยวชาญกรณี

ของการกระทำความผิดซ้ำ ถ้าหากเป็นการกระทำความผิดของเด็กก็ควรที่จะมาเน้นในส่วนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในเรื่องของการอบรมสั่งสอนและการควบคุมดูแล แต่กรณีของเยาวชนนั้นผู้เชี่ยวชาญส่วนมากมีความเห็นว่าควรที่จะมีมาตรการเพิ่มขึ้นกว่าเดิม การลงโทษวิธีการป้องกัน แก้ไขอย่างจริงจัง เยาวชนที่กระทำความผิดต้องได้รับการฝึกอบรม แก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ส่วนความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ให้พิจารณาถึงความสามารถในการควบคุม ดูแล ช่วงขณะที่เยาวชนกระทำความผิด ว่าสามารถควบคุม ดูแลได้เพียงใดและได้ใช้เพียงพอแล้วหรือไม่ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ในการที่จะให้ร่วมรับผิดชอบ

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาวิจัยปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนของประเทศไทย พบว่าในปัจจุบันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นมีความร้ายแรงและมีการเลียนแบบในการกระทำความผิดมากขึ้น ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูและบทลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังไม่มีความเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดและสภาพปัญหา เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดบางส่วนไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก่อนปล่อยตัวคืนสู่สังคม จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคriminal ความผิดของเด็กและเยาวชนได้เท่าที่ควร

2. ผลการศึกษาวิจัยปัญหากฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศไทย พบว่าปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด การเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และการเอาใจใส่ในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนเป็นหน้าที่ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ต้องรับผิดชอบ แต่กฎหมายในส่วนของมาตรการและบทลงโทษ

ที่นำมาบังคับใช้ให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องร่วมรับผิดชอบจากการทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น ยังไม่มีความเหมาะสม จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ง่าย

3. ผลการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ในส่วนของมาตรการและบทลงโทษที่ใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และในส่วนของความรับผิดชอบทางอาญาของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีทั้งส่วนที่เหมือนกันและส่วนที่แตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทย ส่วนที่มีความแตกต่างที่สามารถนำมาปรับใช้ เช่นมาตรการหรือบทลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ การปรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยคิดคำนวณค่าปรับตามฐานรายได้

4. ผลการศึกษาวิจัยแนวทางแก้ไขกฎหมายความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ พบว่าสาเหตุหนึ่งของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเมื่อกระทำความผิดซ้ำไม่ต้องรับโทษเพิ่มหรือหนักกว่าเดิม เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยมีบทบัญญัติไว้ว่าห้ามมิให้นำโทษเดิมสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี นำมารวมกับการ

กระทำความผิดครั้งหลังเพื่อเป็นการเพิ่มโทษ ทำให้มาตรการหรือบทลงโทษที่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำได้รับนั้นไม่แตกต่างจากการกระทำความผิดครั้งแรก ที่เป็นมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าที่จะเป็นการลงโทษ จึงทำให้เด็กและเยาวชนกล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก จึงควรที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ และมีมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองตระหนักถึงความเอาใจใส่ดูแล และคอยควบคุมไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 94 ในส่วนของมาตรการและบทลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชน และมาตรการและบทลงโทษสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
2. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2559 ในส่วนของมาตรการที่จะให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องเข้าร่วมกิจกรรมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

References

- Centre for Child Rights. (2013). *Juvenile justice in different countries age of criminal responsibility and treatment of juvenile offenders*. Retrieved from <http://haqrc.org/juvenile-justice/juvenile-justice-different-countries-age-criminal-responsibility-treatment-juvenile-offenders>
- Child Protection Act B.E. 2546. (2003). *Royal Thai Government Gazette*, 120(95 A), 1-29. [In Thai]
- Chitsawang, S. (2014). Juvenile criminal justice systems in the ASEAN Economics Community. *Journal of Thai Justice System*, 7(3), 1-34. [In Thai]
- Constitution of the Kingdom of Thailand B. E. 2550. (2007). *Royal Thai Government Gazette*, 124(47 A), 1-127. [In Thai]
- Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim) B. E. 2550. (2014). *Royal Thai Government Gazette*, 131(55 A), 1-17. [In Thai]
- Constitution of the Kingdom of Thailand B. E. 2560. (2017). *Royal Thai Government Gazette*, 134(40 A), 1-90. [In Thai]
- Jaihar, N. (2006). *Study to determining the penalty class feasibility and adaptation to criminal code*. Bangkok: Thammasat University, Research and Consultancy Institute. [In Thai]
- Juvenile and Family Court and Its Procedure Act B.E. 2553. (2010). *Royal Thai Government Gazette*, 127(72 A), 12-73. [In Thai]
- King, A. (2006) *Gabriel Tarde and Contemporary Social Theory*. Retrieved from http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Gabriel_Tarde
- Nanakorn, K. (2013). *Criminal law: Rule of law and basic understanding*. Bangkok: Winyuchon Publication House. [In Thai]
- National Child and Youth Development Promotion Act B.E. 2550. (2007). *Royal Thai Government Gazette*, 125(9 A), 1-15. [In Thai]
- Packer, H. L. (1979). *The limits of the criminal sanction*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Rational Choice Theory*. (2016). Retrieved from <http://criminal justice.iresearchnet.com/criminology/theories/rational-choice-theory>
- Tibbetts, S. G., & Hemmens, C. (2010). *Criminological theory*. Thousand Oaks, CA: Sage.